

1. MAJ 1946 OBLETNICA OSVOBODITVE GORIŠKE IN 1. MAJ

Moč protifašističnih množic v Gorici

Na 1. maja, ko smo proslavljali obletnico osvoboditve Gorice in obenem praznik dela, je posebno prišla do izraza ljudska volja po enotnosti ter to moč anti-fašističnih množic na Goriškem. Brez razlike Slovenci, Italijani in Furlani so s svojo mnogoštevilno udeležbo na veličastni manifestaciji delavskega praznika potrdili in dokazali, da slovansko-italijansko bratstvo ni več nobena fraza, marveč da je to živa sila vseh resničnih antifašistov in demokratov.

Ne glede na to, da sta se tako samozvana italijanska komunistična stranka v Julijski krajini in famozni CLN prizadevali, da bi praznovanje 1. maja razbili, ker so načelno in stvarno proti vsakemu bratstvu, pa jim to vendar ni uspelo, marveč nasprotno: ti lažni prijatelji ljudstva so doživeli svoj polni bankrot in ljudstvo jih bo odslej naprej uravničeno imenovalo agente na novo porajajočega se fašizma. Veličastna manifestacija je dokazala, da so prebivalci Gorice pretrgali s tako imenovanim CLN in italijanskimi socialisti, kakor tudi s samozvanimi komunisti italijanske stranke, katere je prof. Gasperini označil kot sumljive agente reakcije. Tako jih namreč imenujejo tudi voditelji Komunistične partije v Italiji. Že samo dejstvo, da so na predvečer 1. maja s posebnimi plakati pozivali delavce na ples v zaprto dvorano z vstopnino po 100 lir kaže, da so se izneverili internacionalizmu in solidarnosti, dasiravno jim je bilo znano, da se pripravljajo protifašistično prebivalstvo na baklado.

Medtem ko ta dan ves proletariat in vse delovno ljudstvo v vseh državah in na vseh kontinentih sveta manifestira na ulicah in vodi borbo za enotnost delavskih in vseh protifašističnih vrst, so gospodje samozvani komunisti in italijanski socialisti vabili na ples, dočim so se antifašistične množice, organizirane v Slovansko-Italijanski antifašistični uniji, zgrinjale na goriške ulice in zmagoslavno proslavljale obletnico svoje osvoboditve. Drugo dejstvo je, da so se spravi gospodje na dan 1. maja na sindikalno zborovanje namesto da bi svoje maloštevilne pristaše povedli na manifestacijo. Razpravljali so celo o tem, da 1. maj za njih ni praznik delavskega razreda, temveč dan žalosti, ker so bili baje pred letom dni odpeljani njih svojci.

Tu ni potreba komentarja; zbrana je bila fašistična družba, ki je kovala načrte, kako bi razbila in provocirala antifašistične manifestante na dan njihovega praznika. Ker jih je pa bilo v tako malem številu (vsega skupaj okrog 200) niso imeli ti odpadniki in renegati delavskega razreda poguma, da bi se prikazali na ulico. Tudi famozni CLN je pozival Goričane, naj razobesijo zastave, ki so pri našem ljudstvu zasovražene, ker se je pod temi zastavami tlačilo in ubijalo. Ne sovraži jih ljudstvo zato, ker so italijanske, marveč zato, ker Gorica ne spada k Italiji. Vendar umetniško izdelani provokacijski plakati, ki jih je izdal CLN niso želi svojega uspeha, kar dokazuje, da so zapeljani vendar sprevideli, da je bila Gorica o-

Delovno ljudstvo vsega sveta je letos posebno svečano proslavilo svoj edini delavski praznik v letu — 1. maj, ki ima svojo zgodovinsko in tradicionalno preteklost. Zato so ga slavili v znamenju boja za boljše življenje ter odločno terjali svoje socialne in narodne pravice. Ljudske množice, ki so v tej vojni nosile glavno breme in najbolj trpele, so na 1. dan maja v vseh deželah, pa tudi pri nas na Primorskem, kakor na vseh kontinentih sveta manifestirale ter s tem utrjevale mednarodno solidarnost, bratstvo in enotnost demokratičnih sil v boju proti fašističnim ostankom ter imperialistični reakciji, ki se je tako razpasla v gotovih državah in z novimi spletkami zopet ogroža tako težko priborjeni mir.

Na 1. dan maja počiva delo na vsem svetu. Primorsko ljudstvo, posebno pa prebivalstvo Goriške, je obenem tudi slavilo 1. maj kot dan svoje narodne osvoboditve. 1. maja je bilo leto dni, odkar se je Gorica osvobodila izpod nacistične in italijanske okupacije. Zato je 1. maj za nas obenem tudi največji praznik, kajti

„Guardia civica“ v nečastni in CLN v klavni vlogi

Medtem ko so se partizanska junaki lačni borili in čistili Gorico, je od okupatorja organizirana »guardia civica«, ki jo je vodil goriški C.L.N. pustila celo svoja stražarska mesta pred skladišči in s tem pripomogla, da so se ista oropala. »Guardia civica« je odigrala svojo nečastno vlogo. Že samo dejstvo, da jo je organiziral okupator in da je sodelovala z SS-ovci v preganjanju partizanov in somišljenikov v mestu jo dovolj razkrinkuje. Namesto da bi podprla antifašiste in partizane v ulični borbi je ogromna večina nesramno dezertirala skupaj z okupatorjevimi hlapci. Isto vlogo je odigral goriški CLN. Namesto da bi mobiliziral svoje maloštevilne pristaše za borbo na strani partizanov in antifašistov je skozi zaprta okna opazoval

Brigade IX. Korpusa in motorizirane enote IV. jugoslovanske armade v Gorici

1. maja so prišle v Gorico v zgodnjih jutranjih urah prve motorizirane enote IV. jugoslovanske armade. Medtem pa so poedine brigade IX. korpusa že prejšnjega dne vkorakale v Gorico in izvršile čiščenje ter celo drugega dne vkorakale v Krmin, Čedad in Slov. Benečijo. 1. maja je bil osvobojen tudi Kobarid in Bovec. Komande mesta Bovca in Kobarida so same likvidirale nacistične postojanke in pregnale sovražnika proti Trbižu preko narodnostne meje. Vsa Goriška je bila osvobojena že 1. maja in to

svobojena po edinicah Jugoslovanske armade in resničnih rodoljubih, ki so še danes v vrstah antifašistične unije.

Sama manifestacija, ki so se je udeležili vsi sloji, posebno pa Furlani, ki so obilno pomagali narodni osvobodilni vojski s prehrano in mnogoštevilnimi bataljoni, je dala pravi izraz razpoloženja goriškega prebivalstva, obenem pa bo speljala na resnično antifašistično fronto še preostale zapeljance, ki so padli pod vpliv šovinistično in reakcionarno razpoloženih agentov italijan-

na 1. maja so naši borci, ki so pridrveli s Krasa, s Trnovskega gozda s silnim poletom, s svojimi lastnimi silami pregnali zadnje roparske in četniške tolpe preko Soče.

V zgodnjih jutranjih urah 1. maja so vkorakale prve edince IX. korpusa in v poulični borbi očistile mesto in okolico četniške nadloge. V Gorici in bližnji okolici se je nahajal cel četniški korpus, ki se je upiral in čutil umik Nemcev. Krčevito so naradni izdajalci Draže Mihajlovića branili južni kolodvor ter most pri Ločniku. Borba se je razvila tudi v Podgori. Tam so jih napadli zavedni antifašisti in s tem pripomogli našim enotam, ki so že obvladale celo mesto. Vendar pa so bili vsi poskusi upiranja četniške drhali zaman in v prav kratkem času strti. Nepopisno je bilo navdušenje in veselje goriškega prebivalstva, ko je po petindvajsetih letih brutalnega narodnega zatiranja svobodno zadihalo. In to je tudi vzrok da so partizani kot osvoboditelji Gorice bili tako pristčno ter iskreno pozdravljeni od goriškega prebivalstva.

razvoj dogodkov in ob prvi priliki, ko je Gorica bila očiščena, pristopil k organizaciji šovinističnih manifestacij. Vse delo CLN-a za časa osvoboditve Gorice je bilo samo v korist reakcije. Zato goriški CLN nima legitimacije, da govori o kakem deležu pri osvoboditvi mesta. Kakor hitro pa se mu je nudila prilika je preko svojega tiska začel najbolj ogabno in sramotilno kampanjo proti resničnim osvoboditeljem in antifašističnim borcev, partizanom in garibaldincem. S svojo akcijo je CLN postal stebel šovinistične reakcije na Goriškem. Da je to resnica nam danes dokazujejo številna dejstva in sploh njegovo delovanje, ki je v skladu z vsemi težnjami italijanskega imperIALIZMA v Julijski krajini.

od svojih lastnih partizanskih sil. Povsod so se vršile burne manifestacije za Osvobodilno fronto in za svojo narodno osvobodilno vojsko. Prve manjše zavezniške oborožene sile so prišle v Gorico in na goriško sploh šele 2. in 3. maja. Ljudstvo jih je navdušeno pozdravilo kot zavezniške po orožju in skupni herbi proti fašizmu. Prve dni maja je bilo v Gorici več impozantnih manifestacij, v katerih so slovenske in italijanske množice, zlasti delavski in kmečki sloji,

skega imperIALIZMA. Italijanski proletarci razumejo nujnost, da je njihova naloga odločno in aktivno podpirati vsako narodno osvobodilno gibanje, ki se bori za resnično narodno svobodo in demokracijo. Antifašisti brez razlike narodnosti pozdravljajo tiste mnogoštevilne tovariše, ki so sprevideli zločinsko politiko CLN in renegatov delavskih strank in se pridružili na dan praznika delovnega ljudstva mogočni manifestaciji bratstva in enotnosti vseh sil na Goriškem. L.

dajali duška svoji udanosti ideji slovansko-italijanskega bratstva in složnega sožitja v novi demokraciji in federativni Jugoslaviji. Te manifestacije so preko noči

Okrožni Izvršni narodno osvobodilni odbor za Srednje Primorsko v Gorici

Vzporedno z osvoboditvijo Gorice se je preselil v mesto tudi Okrožni narodno osvobodilni odbor z vsemi svojimi odseki. 1. maja je Okr. izvr. odbor zasedel prostore prefektore in začel s svojim upravnim delom. Mestni narodno osvobodilni odbor pa je že pred tem zasedel goriško občino in takoj pristopil k poslovanju. Na prvi seji Mestnega odbora OF je tov. Julij Beltram med drugim izjavil:

Ljudska oblast na delu

Vsa civilna uprava se je vrgla na delo. Pričelo se je v vseh ustanovah s poslovanjem, da se čimprej normalizira gospodarsko življenje in da se odstranijo vse tiste zapreke in prepreke, ki jih je zapustil okupator na škodo slovensko-italijanskega prebivalstva. Prav hitro so se pokazali prvi sadovi tega zajemnega in složnega dela v vsem javnem in gospodarskem življenju. V mesto je prihajala zadostna količina hrane, zlasti je bilo dobrodošlo mleko za otroke, bolnike in hujle prebivalce. Tudi poljski pridelki so napolnili Gorico, tako da mesto ni čutilo tistega pomanjkanja kot se je mislilo. Zato ljudstvo goriškega okrožja ne more z lahka pozabiti svojo demokratično izvoljeno ljudsko oblast, ki se je borila za pravico

izpremenile dotlej fašistično lice Gorice. Navdušenje je bilo tako, da so morale ljudske oblasti poseči vmes in poklicati ljudstvo na delo.

»Načela popolne enakopravnosti narodov, ki vodijo Osvobodilno fronto jugoslovanskih narodov in politiko jugoslovanske vlade, so vzbudili zaupanje pri italijanski narodni manjšini na Slovenskem Primorju in prav to zaupanje mora postati osnovno načelo za uresničenje prave ljudske demokracije, resnične svobode in lepšega življenja tudi v Goričici.«

vsega prebivalstva. Že v samem začetku je postavila vprašanje bratstva in mirnega sožitja slovenskim in italijanskim prebivalcem Gorice načelno, pobijala je vsak pojav nacionalnega šovinizma, s katerim je fašizem skozi tolika leta zastrupljal medsebojne odnose na tem ozemlju. Zato je ljudska oblast tudi energično delovala, da odstrani čimprej vso fašistično zakonodajo, ki je prinesla toliko gorja tukajšnjemu prebivalstvu. Ljudske množice so vsestransko podprle vse napore ljudske oblasti, da se pohod demokracije uveljavi in razširi po vsem Goriškem. Ustanovila so se po demokratičnih volitvah ljudska sodišča in Narodna zaščita je bila ustanovljena, ki je vzdrževala red in mir v osvobojeni Goriški.

Ljudstvo vedno terja svoje narodne in socialne pravice

Zato je bil nepričakovan in hudobno krivičen udarec, ki ga je doživelo goriško ljudstvo ob priliki podpisa sporazuma Tito - Aleksander. V interesu miru je ljudstvo razumelo tudi vsiljeni sporazum, vendar pa ne more razumeti izvajanja sporazuma v takih oblikah, kot ga izvaja Zavezniška vojaška uprava. Uprava, ki je enostavno uničila vse plodove težke narodno osvobodilne borbe in z diktatorskim postopkom uknila ljudsko oblast, odpravila Narodno zaščito, ljudska sodišča in vse ljudske demokra-

tične ustanove. Porazno pa je delovalo na prebivalstvo, ko so naši zavezniki uvedli zopet vse stare fašistične zakone. Ni čuda, da gleda ljudstvo na Goriškem z velikim nezaupanjem na Zavezniško vojaško upravo, ki je poleg stare fašistične zakonodaje izpred 8. septembra 1943 privlekla v službo in v urade tudi vse skorumpirani prejšnji fašistični aparat, ki je dolga leta brezobzirno zatiral in raznarodoval naš življenj. To so vzroki nezadovoljstva in nezaupanja goriškega prebivalstva v zavezničke.

1. maj 1946 v Gorici - mogočna manifestacija za Jugoslavijo

Zato je ljudstvo 1. maja na svoj praznik odločno manifestiralo proti vsem krivicam, ki jih doživlja že skoraj leto dni in je terjalo svoje narodne in socialne pravice. Edino rešitev pa vidi

vse prebivalstvo le v novi demokraciji Ljudski republiki Jugoslaviji in za Jugoslavijo, svojo domovino, ki je pravična in enakopravna za vse narode, je 1. maja mogočno manifestiralo.

PRVOMAJSKA PROSLAVA V GORICI

Na predvečer prvega maja so se množice iz Gorice in okoliških vasi zgrnile na Katarinijev trg, od koder so v mogočni povorki z gorečimi baklami obšle goriške ulice, kjer jih je druga množica po pločnikih in trgih burno pozdravljala. Godbe in pevski zbori

so se menjavali, množica pa je venomer vzklikala maršalu Titu, generalisimu Stalinu ter Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Pogled na povorko je bil prekrasen in je zapustil med vsemi nepopisen utis.

Na Traoniku

Prekrasno jutro je sprejelo na Katarinijevem trgu ogromno množico prebivalcev iz mesta in dežele. Čez 30.000 glava množica se je pomikala po goriških ulicah,

povorka kakršne do sedaj Gorica še ni videla. Na čelu mogočne povorke so nosili tri velike zastave in podobi maršala Tita, voditelja mlade Jugoslavije ter generalisi-

ma Stalina, voditelja svetovnega delavstva. Sledile so množice skupine partizanov in garibaldivcev, ki so se pred letom aktivno udeležili osvoboditve našega mesta. Za godbo so se uvrstili člani okrožnega odbora Slovensko-italijanske antifašistične unije in člani izvršnega odbora ljudske oblasti za Gorisko ter zastopniki vseh ljudskih organizacij goriskega okrožja.

V prav obilnem številu so bili zastopani antifašisti in borci iz Furlanije, ki so se udeležili proslave prvega maja z godbami, stavami in transparenti. Med številnimi zastavami je posebno padla v oči zastava furlanskih delavcev iz Krmina, zastava iz leta 1919, ki nosi napis: »Krožek socialistične mladine — Krmim 1919«. Sledili so gorški okraj in mestni kvartir. Skozi goste špirlirje goriskega prebivalstva, ki je napolnilo vse trge in ulične pločnike, se je pomikala ogromna povorka po glavnih ulicah mesta. Godbe so neprenehoma igrala partizanske in rodoljubne pesmi, množični zbori so prepevali in iz množice so se brez prestanka slišali vzkliki: Hočemo Jugoslavijo, hočemo ljudsko oblast, živeča svoboda, živel prvi maj, živečo slovensko - italijansko bratstvo. Okrog poldnave se je povorka ustavila na Travniku in napolnila vso desno stran trga.

Pogled na to množico je bil močeno. Navdušenje manifestantov nepopisno. Močični zvočniki so prenašali navodila re-

diteljev ter naznanili prvi govor, ki ga je imel prof. Gasparini, ravniatelj delavskega glasila »Laborator«. V hojevitih stavkih je razležili osvoboditve našega mesta. Za godbo so se uvrstili člani okrožnega odbora Slovensko-italijanske antifašistične unije in člani izvršnega odbora ljudske oblasti za Gorisko ter zastopniki vseh ljudskih organizacij goriskega okrožja.

Po končanih govorih so godbe zaigrale Internacionale. Množice so se pozdravljale praznik prvega maja, našo svobodo, naše voditelje in borce ter se nato v najlepšem redu začele razhajati.

Tako je Gorica praznovala svoj prvi maj. Trdno prepričana, da bo prihodnji prvi maj za vse gorško prebivalstvo res praznik svobode, praznik bratstva med oboema narodoma ob Soči, praznik dela za srečno in lepše življenje v ljudski republikli Jugoslaviji.

Zvečer so predvajali v Solkanu sovjetski film »Parada mladosti«, katerega se je udeležila ogromna množica iz mesta in okolice.

Veličastna proslava v Trstu Nad 200.000 glava množica praznuje prvi maj

Na predvečer prvega maja se je vršila močena baklada po tržških ulicah, kakršne Trst še ni videl. Keke luči so se iz vseh strani mesta zlele na trg Garibaldi, kjer sta nastopila gubernikova, Laurenti in tov. Bukovec, katere sta spregovorila o pomenu prvomajske proslave, ki je za nas dvakrat pomembna, kot proslava dela in naše osvoboditve izpod nacišističnega jarma.

Na dan prvega maja se je vršila veličastna prvomajska manifestacija nad 200.000 glava množice, ki je pokazala s svojo entotnostjo in odličnostjo pred vsem svetom svojo veliko moralno premoč nad vsemi sovražniki ljudstva. Na trgu Unità je zbrana množica napolelnivo vseh prostorni trg ter vse dohodne ulice; nad njo so se dvigale delavske zastave ter jugoslovanske in italijanske z rdečo zvezdo. Godbe so neprestano izvajale delavske in borbene koračnice, gromko je odmevala Internacionala, ki jo je ljudstvo z nepopisnim navdušenjem pelo in pozdravljalo. Zvočniki so prinašali govore tov. Jaksetič-a in tov. Regenta. Pozneje so se manifestantom pridružili fizikulturniki, fanteji in dekleta v peštrih telovadnih oblekah, ki so strumno in v najlepšem redu prikorakali na trg.

Pregled svetovnih dogodkov V Parizu sklepajo zunanji ministri še dalje

Zaporedoma predsedujejo sestankom v Parizu ministri Molotov, Byrnes, Bevin in Bidault. Tako je bil v Luksemburški palači v Parizu sestanek pod predsedstvom Molotova (Zveza sovjetskih socialističnih republik), na katerem so razpravljali o vprašanju italijanske vojne pomorjarice. Sklenjeno je bilo, da se imenuje odbor strokovnjakov, ki naj določi podrobnosti o razdelitvi italijanske vojne pomorjarice med Zvezo sovjetskih socialističnih republik, Združene ameriške države, Veliko Britanijo, Francijo, Jugoslavijo in Grčijo. Ze na prvi seji Sveta ministrstov so sestavili poslovni pravilnik, nato je Svet ministrstov prešel na proučevanje mirovne pogodbe z Italijo. V tej zvezi je tudi vprašanje reparacij ali vojne odškodnine, ki jo bo morala plačati Italija. Kakor znano je tudi to vprašanje italijanske reparacije oziroma izmed najbolj perečih. Sovjetski predlog govori o vsoti 300 milijonov dolarjev, od katerih pa

odpada na ZSSR samo 100 milijonov dolarjev. Pri tem je treba pomisliti, da so zavezniške okupacijske oblasti dobile od Italije že veliko znatnejšo vsoto v obliki vzdrževanja okupacijskih čet in odvajanja orodja in vsakovrstnega materiala. V zvezi z bližnjim razpravljanjem o vprašanju Trsta poročajo svetovno časopisje o prihodu jugoslovanske delegacije v Pariz. Pomočnik jugoslovanskega zunanje ministra Bebler je podal v Parizu deklaracijo: v njej je rečeno: »Nemogoče je ločiti glavo od telesa. Prav tako je s Trstom, ki ga je nemogoče odrezati od jugoslovanskega ozemlja. Mi smo mnenja, da bi bilo nepravično zahtevati od države - članice Združenih narodov, da odstopi bivši sovražnik deželi del svojega ozemlja. Nobena dežela ne bi mogla pristati na tako žrtve.»

pregledal poročila medzavezniške razmejitvene komisije o jugoslovansko - italijanski meji.

O oprasanju Italijanskih reparacij

Rimski vodilni krogi trdijo, da ne morejo plačati reparacij in poudarjajo, da so plačali že več milijard — Angležem in Američanom. Toda, ali Jugoslaviji ni treba dati odškodnine za zločine Mussolinijevih tolp, za uničena mesta in vasi ter oropana bogastva? Ali ni treba plačati za divjaštva, ki so jih storili italijanski fašisti v Grčiji in

Resnica o Turčiji

Dne 18. junija 1941 je Turčija sklenila s hitlerjevsko vlado pogodbo o prijateljstvu. V teku vse vojne je Turčija vodila politiko nevtralnosti, ki je koristila hitlerjevski Nemčiji, ter jo je preskrbovala s surovinami, ki so bile za Nemčijo življenjske važnosti (n. pr. kromova ruda). S tem je Turčija pomagala olajševati nemški odpor. Leta 1941 je dovolila, da je nemški vlačilec »Seefalke« plus skozi Dardanle v Črno morje, pozneje pa tudi italijanska ladja »Tavrisio«. Obe ladji je Nemčija izkoriščala v vojni proti Sovjetski zvezi. Julija 1941 je bilo pretrgovorjenih 1396 ton olja v carigradskem pristanišču iz nemške petrolejske ladje »Firus« na nemško petrolejsko ladjo »Baeuchus«. Tudi še leta 1941 je ista ladja preskrbovala italijansko vojno ladjo »Celleno«, ki je plula pod nemško zastavo in to v Carigradu. Leta 1944 je bilo več primerov prehoda nemških vojnih in pomožnih ladij raneže iz Orega morja v Egejsko morje. Med temi ladjami je bilo pet ladij tipa »Ems«, pet ladij za vo-

jaške transporte itd. K temu bi mogli pristaviti, da je to postopanje turške vlade pomenilo kršitev pogodbe o morskih ožinah, ki je bila sklenjena v Montreuxu leta 1936.

Prenos zemskih ostankov tov. Jožeta Srebrnič-a komunističnega poslanca Julijske krajine

Dne 12. maja t. l. bomo prepeleljali iz Prelesceja, kjer je bil začasno pokopan, zemske ostanke tov. Jožeta Srebrnič-a v njegovo rojstvo vas Solkan pri Gorici. Pokojnega tovariša je slovensko in italijansko delovno ljudstvo l. 1921 in 1924 izvolilo v rimski parlament, kjer se je kljub vsem nasiljem borbno zavzemal za pravice in težnje gorških delovnih množic. Čez 16 let je pretrpel v zaporih in taboriščih Italije in Jugoslavije, dokler ni leta 1943 stopil v partizane, kjer je kot član SNOS-a in kot podpredsednik POUF za Slovensko Primorje najvišjeto številko v zgodovini pevskih zborov na Primorskem in tudi v vsej Sloveniji.

Globok utis na vso ogromno množico je napravil tudi nastop primorskih pevskih zborov z nad 4000 pevci, kar predstavlja doslej največje številko v zgodovini pevskih zborov na Primorskem in tudi v vsej Sloveniji.

IZ TISKOVNE KONFERENCE V GORICI

Dne 24. aprila je bila pri g. guvernerju, majorju Longu, redna tiskovna konferenca. »Soški tednik« je med drugim postavil naslednje vprašanje: Zakaj zavezniške oblasti ne dovoljujejo v nekaterih krajih delovanja posameznim ustanovam ali osebam, kot se nimj zdi pravilno. Iz odgovorov g. guvernerja je bilo razvidno, da postavlja na isto stopnjo privatnike kot združene ustanove, kajti dejal je, da je nedemokratično delovanje in dovoljevanje zadrug na skodo privatnikov. Pristavil pa je, da nam je združniki pri ustavljanju zadrug prej p.svetujejo z okrajnim guvernerjem. Kakor vidimo je bilo pod takimi pogoji, s katerimi se daje prednost privatnikom, ukinjenih tuc. onih desetih zadrug v komenskem okraju. In drugo vprašanje je bilo: Zakaj se ne izplačujejo stroški obnove hiš oškodovancem, ki so si sami obnovili svoje domove in bi morali biti za to še pohvaljeni,

Sedaj je znano, da so si poročila precej v navzkrižju, ker je vsak delegat podal poročilo po svoje.

Sovjetski zvezi, kakor tudi za sovjetsko premoženje, naropano v Ukrajini? Ali ni treba plačati vojne odškodnine, bi to pomenilo kršitev pravice. Štirje zunanji ministri so sklenili, da bodo določili komisijo, ki bo proučila možnost Italije, da plača reparacije.

Sedaj pa bi hotela Turčija prepričati svet, da ZSSR grozi Turčiji z napadom, da bodo nudile Združene ameriške države pomoč Turčiji itd. Turki tisk je kričal, hoče prikazati svoje želje kot resničnost. Ravno prav mu je prišel obisk ameriškega admirala Heuitta, ki je nedavno posetil tudi Turčijo z ameriško ladjo »Missourie«. Turki so hoteli prikazati to kot sovražno dejanje Združenih držav Amerike proti Sovjetski zvezi. Medtem pa je ameriški admiral Heuitt izjavil, da obisk »Missourija« ne pomeni, da bi Združene ameriške države podpirale Turčijo v zvezi s turskimi odnosi napram Sovjetski zvezi.

Te besede ameriškega admirala so mogle samo razočarati turške antiovsjetske kroge.

Kulturni obzornik

Te dni je izšla št. 7-8 Vestnika Slov. prose. zveze. Ta dvojna številka, z bogato in pestro vsebino, je posvečena prvemu maju - prazniku mladine. In res, od uvodne besede, preko izbranih poezij, do številnih dobro pisanih člankov o raznih panogah prosvetnega delovanja - vse je prežeto z mladostno silo ter navdušenim zalcam, kar je tako značilno za našo dobo in še posebej za našo mladino.

„Deseli dan ali Matiček se ženi“ v Ljudskem domu

V soboto 4. maja ob 8. zvečer in v nedeljo 5. maja ob 4. popoldne priredil Dramsko društvo v Gorici v dvorani Ljudskega doma Linhartova veseloliva s petjem: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Predprodaja vstopnic je bila pri Travniku.

Priporočamo, da se občinstvo te predstave udeleži v velikem številu ter se priporoča točnost, da se bo prireditev lahko začela točno ob napovedani uri.

„Deseli dan ali Matiček se ženi“ v Ljudskem domu

V soboto 4. maja ob 8. zvečer in v nedeljo 5. maja ob 4. popoldne priredil Dramsko društvo v Gorici v dvorani Ljudskega doma Linhartova veseloliva s petjem: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Predprodaja vstopnic je bila pri Travniku.

ker s tem sami podpirajo napore oblasti pri obnovi dežele? G. guverner je odgovoril da »Geno civile« ni še izplačal del stroškov obnove, ker se oškodovanci niso ravnali točno po danih smernicah ali pa so predložili napačne podatke in in račune.

V nadaljnjem imam s strani g. guvernerja še nekatera sporočila za javnost. Okrog sv. Martina, kjer se imajo vršiti artilerijske vaje zavezniške vojske, je bila postavljena telefonska linija, potom katere bi bilo možno hitro obveščanje civilnega prebivalstva in tako bi se preprečila vsaka nevarnost pred streljanjem. G. guverner se je pritožil, da prebivalstvo ni razumevalo važnosti te napeljava; pojavile so se sabotaže, tako da je bila v enem dnevu telefonska žica pretrgana na 15 krajih in zato je ni mogoče napeljati na novo. Ko se bodo vršile vojaške vaje, bodo postavljene zastavice in straže ob robu strelišč. Za nezdote pa, ki bi se uteg-telefonske napeljava pravi zvezi, vojaška uprava, ne bo odgovarjala.

Preidlica s Podgore stavi v prsto prodajo 6280 in raznovrstnega blaga za obleke in perilo. Od tega je 3520 m. dodeljenih mestu, ostalo za okraje, vse po zelo ugodnih cenah. Prve vrste blago za obleke 80 cm. visoko po 159 lir m; blago tretje vrste 159 cm visoko po 285 lir m; blago za moške hlače 128 cm visoko po 364 lir m; blago za srajice 70 cm visoko po 164 lir m; blago za ženske obleke 70 cm visoko po 184 lir m. Če ne bodo gorški trgovci pokazali dobre volje kot je nekateri do sedaj niso pokazali iz svojih sebičnih interesov, da bi kupili in razprodajali to blago, bodo zaveznički sami odprli primerne prostore za razprodajo tega blaga prebivalstvu.

„Deseli dan ali Matiček se ženi“ v Ljudskem domu

Preidlica s Podgore stavi v prsto prodajo 6280 in raznovrstnega blaga za obleke in perilo. Od tega je 3520 m. dodeljenih mestu, ostalo za okraje, vse po zelo ugodnih cenah. Prve vrste blago za obleke 80 cm. visoko po 159 lir m; blago tretje vrste 159 cm visoko po 285 lir m; blago za moške hlače 128 cm visoko po 364 lir m; blago za srajice 70 cm visoko po 164 lir m; blago za ženske obleke 70 cm visoko po 184 lir m. Če ne bodo gorški trgovci pokazali dobre volje kot je nekateri do sedaj niso pokazali iz svojih sebičnih interesov, da bi kupili in razprodajali to blago, bodo zaveznički sami odprli primerne prostore za razprodajo tega blaga prebivalstvu.

Preidlica s Podgore stavi v prsto prodajo 6280 in raznovrstnega blaga za obleke in perilo. Od tega je 3520 m. dodeljenih mestu, ostalo za okraje, vse po zelo ugodnih cenah. Prve vrste blago za obleke 80 cm. visoko po 159 lir m; blago tretje vrste 159 cm visoko po 285 lir m; blago za moške hlače 128 cm visoko po 364 lir m; blago za srajice 70 cm visoko po 164 lir m; blago za ženske obleke 70 cm visoko po 184 lir m. Če ne bodo gorški trgovci pokazali dobre volje kot je nekateri do sedaj niso pokazali iz svojih sebičnih interesov, da bi kupili in razprodajali to blago, bodo zaveznički sami odprli primerne prostore za razprodajo tega blaga prebivalstvu.

„Deseli dan ali Matiček se ženi“ v Ljudskem domu

Preidlica s Podgore stavi v prsto prodajo 6280 in raznovrstnega blaga za obleke in perilo. Od tega je 3520 m. dodeljenih mestu, ostalo za okraje, vse po zelo ugodnih cenah. Prve vrste blago za obleke 80 cm. visoko po 159 lir m; blago tretje vrste 159 cm visoko po 285 lir m; blago za moške hlače 128 cm visoko po 364 lir m; blago za srajice 70 cm visoko po 164 lir m; blago za ženske obleke 70 cm visoko po 184 lir m. Če ne bodo gorški trgovci pokazali dobre volje kot je nekateri do sedaj niso pokazali iz svojih sebičnih interesov, da bi kupili in razprodajali to blago, bodo zaveznički sami odprli primerne prostore za razprodajo tega blaga prebivalstvu.

Danes, ob 8. prvi zvečer ju, jutri ob 4. prvi popoldne Linhartova veseloliva s petjem: Matiček se ženi!

Prenos trupla Jožeta Srebrnič-a

Prilavite se na pogrebne svečanosti, ki se bodo vršile v Gorici in Solkanu v nedeljo 12. maja t. l. predpoldne, v počastitev zaslužnega borca za svobodo.

KRESOVI V BRDIH

Polagoma se spušta mrak nad zelena Brda in lahen veter ti boža lase. Lepo je v Brdih v tem pomladanskem večeru, 26. aprila. V ozračju čuti, da se pripavlja nekaj veličastnega, da to ni samo pomlad prebujenja narave iz zimskega sna, da je to tudi pomlad prebujenja in vstajanja ubogega, trpečega primorskega ljudstva. Misli hitijo v preteklo dobo, ko so pred petimi leti nemški skornji začeli neumisljeno gaziti po slovenski zemlji. Koliko nedolžne krvi je bilo prelite v tem času in koliko potokov solza. Takrat je bila pomlad za naš narod še daleč. Še mnogo krvi bo prelite, preden bomo dočakali dneva svobode.

In kdo je dal v tistih temnih dneh moč slovenskemu narodu, da je v tej neenaki borbi vzdržal, stisnil zobe pod težkimi udarci, stisnil pesti in udaril po besnem sovražniku? Osvobodilna fronta slovenskega naroda, odgovarjamo vsi, ki v Brdih praznujemo predvečer 5. obletnice njene ustanovitve in se ob tej obletnici v svobodi radujemo.

Na Gornjem Cerovu zasveti mala lučka, ki se polagoma večja in dobiva obliko velikega plamena. Kres! Nenadoma se spomni, da bodo današnji večer gorci kresovi po vsej naši zemlji. Vzpenje se na višino, ki nam nudi prekrasen razgled na vso okolico in v doline. Povsod gorjico kresovi in vedno novi se vzvišajo kot zvezde na nebu. Gornje Cerovo jih ima kar šest; na Humu,

Najbolj prizadeto je ljudstvo, ki se pridružilo z aktivnim delom Narodno osvobodilni borbi za zboljšanje gospodarskega in socialnega stanja ter narodnosti in kulturnih pravic, ki jih bodo deležni v svojem naravnem materinem ozemlju nove Jugoslavije. Ob priliki razdeljevanja paketov UNRRA-e so rekli, da jih bodo razdelili samo med one, ki so se izrekli za Italijo ostalim pa so dejali, da jim bodo dali svineca iz pušk, če prej ne pobegetjo v — »Živečo italijansko - slovensko bratstvo, živel zavezniški, živel Jugoslavija« itd. Z naperjenimi puškami so mu grozili, da ga ubijejo in da je prišel čez, da pobijejo in iztrebijo vse zavedne benekške Slovence, ki so sodelovali z NOV in pri Garibaldivskih ednicah IX. Korpusa JA. Prepovedali so mu, da ne sme več iz svoje hiše in ne iz vasi.

V znamenju prvomajskega tekmovanja

Kako globoko je ljudstvo doumelo prvomajsko tekmovanje lahko dnevno ugotovljamo iz časopisja, ki prinaša uspehe v številkah. Eden izmed najbolj prizadetih okrajev je bil Idrijsko-Cerkljanski; tam okupator ni požgal samo vasi, ampak tudi posamezne hiše raztresene po samotah in celo številke senike (svišli) po visokogorskih senohtih. Ker je v tem okraju najbolj potrebna gradbenega materiala za obnovo, so si v načrtu za prvomajsko tekmovanje poleg drugega zadali tudi nalogo sežgati 10.000 q. apna v 16 apnenicah. Ko so gotovi ljudje videli to plemenito tekmo, je tudi neje potegnili v delovne vrste, da so z dvema apnenicami prispevali, da je število naraslo na 18. Predvideni načrt je bil s tem prekoračen tako, da je presejel za 2000 q. okvorni načrt. Pri pripravljani in gradnji teh avenic so masovno organizacije skupno z vsem ljudstvom napravile 21.160 prostovoljnih ur in s tem pripravile za našo obnovo 12.000 q. živega apna, kar znesle lir 300 za q. 3 milijone 600.000 lir. Za obdelavo zemlje, čiščenje ruševin, prevajanje materiala, popravilo cest in voznikov, se je stavelo v načrt, da se napravi 25.860 prostovoljnih ur, anapravilo pa se jih je 28.582 in s tem prekoračilo načrt za 2.728. Mnogo bo doprinesla pri tej obnovi tudi v prvomajskem tekmovanju zgrajena opekarna v Spodnji Idriji, katera ima pripravljenih že nad 20.000 komadov opeke in ki jo bodo žgali; istotako deluje tudi že manjša opekarna pri Travniku.

Skoro polovica kmetov tega okraja je vpisanih v razne nabavnoprodajne in obnovitvene zadruge. V okraju delujeta dve centralni nabavno-prodajni zdruzi z 12 podružnicami po večjih vasi, obnovitvene zadruge pa v Idriji, Cerknem, Godoviču, Črncem Vrhu, na Vojskem, v Šebreljah, na Zelinu in v Otaležu. Na kulturno - prosvetnem polju so tudi doseženi zelo lepi uspehi. S prvim marcem je obstajalo 29 prosvetnih društev z 2262 člani, danes jih je 34 z 2553 člani, enako je delovalo s prvim marcem 12 knjižnic s 7767 knjigami, danes jih deluje 18 z 8160 knjigami. V okraju je bilo tudi 39 kulturnih prireditev, od teh nekaterje na zelo dobri kulturni višini. Od devetih pevskih zborov je število naraslo na 14 s 350 člani. Kot najpožrtvovalnejšo vas in mladino tega okraja bi imenovali Krnice - Masore, kjer so mladinske organizacije napravile pri gradnji apnenice za obnovo vasi 1032 prostovoljnih ur, poleg tega so ustanovili prosvetno društvo »Franceta Prečerna« in zbrali za knjižnico 190 knjig.

V nedeljo, 28. aprila t. l. smo prenesli na naše pokopališče zemske ostanke neznanega borca za svobodo, ki je padel pod svinčenkami podivjanih tolp X. Mas. Sekcija Zveze primorskih partizanov iz Solkana se toploto zahvaljuje prebivalstvu za obilno udeležbo pri pogrebu, pevskemu zboru za žalostinke ter »Odboru za prekop padlih borcev« za vso pomoč, ki jo je nudil.

Št. Maver

Danes, ob 8. prvi zvečer ju, jutri ob 4. prvi popoldne Linhartova veseloliva s petjem: Matiček se ženi!

SLAVA

PRVI MAJ

Divja nevihta zemljo je oprala, da se vsa lepša je nasmejela prvemu maju v pozdrav.

Sonce pomladno se je sklonilo in v vsem žarom nas poljubilo, ko smo korakali sredi zastav.

Mladi in močni smo se začutili, saj smo se v prvem maju združili vsi, ki nam mir in svoboda je mar.

IZ SLOVENSKE BENEČIJE OBLJUBE NAŠIH NASPROTNIKOV IN BANDITI

V predvolilni kampaniji v občinski svete, to je v upravni aparat, ki so se vršile koncem meseca marca v slov. Beničiji po italijanskim zakonih so razni agenti demokršanske stranke obljubljali ljudem delo, kruh, gradnjico, elektrifikacijo vasi in potne vizume za delo v Belgiji, Franciji itd.

Danes po končanih volitvah so bili izvoljeni večinoma bivši stari upravni uradniki, ki se ne brigajo za blagostanje ljudstva in za zboljšanje njegovega socialnega stanja. Za gradnjo ceste v Marsin in Črni vrh ter razna druga javna dela je bil izdelan proračun za par milijonov lir. Ker se ta dela še niso pričela so šli zastopniki ljudstva vprašat na odesk za javna dela Genio Civile v Cedadu, kedar se bodo pričela dela. Odgovorili so jim, da je bilo zamišljeno, da se ta dela odgobjo za najmanj eno leto.

Najbolj prizadeto je ljudstvo, ki se pridružilo z aktivnim delom Narodno osvobodilni borbi za zboljšanje gospodarskega in socialnega stanja ter narodnosti in kulturnih pravic, ki jih bodo deležni v svojem naravnem materinem ozemlju nove Jugoslavije. Ob priliki razdeljevanja paketov UNRRA-e so rekli, da jih bodo razdelili samo med one, ki so se izrekli za Italijo ostalim pa so dejali, da jim bodo dali svineca iz pušk, če prej ne pobegetjo v — »Živečo italijansko - slovensko bratstvo, živel zavezniški, živel Jugoslavija« itd. Z naperjenimi puškami so mu grozili, da ga ubijejo in da je prišel čez, da pobijejo in iztrebijo vse zavedne benekške Slovence, ki so sodelovali z NOV in pri Garibaldivskih ednicah IX. Korpusa JA. Prepovedali so mu, da ne sme več iz svoje hiše in ne iz vasi.

GLAS Z DEŽELE

Solkan Pogreb neznanega partizana

V nedeljo, 28. aprila t. l. smo prenesli na naše pokopališče zemske ostanke neznanega borca za svobodo, ki je padel pod svinčenkami podivjanih tolp X. Mas.

Sekcija Zveze primorskih partizanov iz Solkana se toploto zahvaljuje prebivalstvu za obilno udeležbo pri pogrebu, pevskemu zboru za žalostinke ter »Odboru za prekop padlih borcev« za vso pomoč, ki jo je nudil.

Št. Maver

Izvolitev odbora R. K.

Dne 29. aprila smo imeli pri naš volitve novega odbora Rdečega križa.

Ob precejšnji udeležbi članov se je razvila živa debata, kakar je bil potrjen stari odbor, o katerem smo prepričani, da bo tudi nadalje uspešno deloval.

Upamo da se bomo prihodnji še kaj oglasili.

Mirana

Darila za zaprite antifašiste

Za antifašiste, ki so zaprti v gorških zaporih so nabrale mladinke in žene iz naše vasi 77 jajc, 20 litrov vina in 5 kg. moka

Miron

Proslava OF

Izobraževalno društvo iz Mirana je priredilo na predvečer obletnice OF dobro uspelo kulturno prireditev.

Miran

Praslava OF

Izobraževalno društvo iz Mirana je priredilo na predvečer obletnice OF dobro uspelo kulturno prireditev.

Tovariš Bogomil Vižintin, poslanec okrožja, je v kratkem govoru jedratno razložil pomen prireditve. Priznanje občinstva so žele mladinke prosvetnega društva iz Rupe, ki so med petjem sestavile lepo skupino »Zve-

zdo svobode«. Dobro je bil podan razlog iz Jernejeve pravice. Ozpolnožen je dvignilo lepo petje domačega pevškega zboru. Za zaključek je prvi nastopila naša godba s pesmijo »Hej Slovania«.

Zapotok

Neprijeten obisk

16. aprila so se ustavili v Miščeku pri Zapotoku in sicer pri družini Gerbee na št. 99 trije neznančeni s osebnim avtomobilom. Oblečeni so bili v oguljene zavezniške uniforme brez vsakih značk, bili so oboroženi s pištolami in bristolke. Od gospodinje, ki se je zelo prestrašila, so zahtevali naj jim odpre vse sobe, da bodo na prvih preiskavo. Ko jih je ona vprašala po pooblastilu za izvedbo te preiskave, so ji zagrozili, da jo odpeljejo s sabo če ne molči.

Nato so temeljito preiskali vse hišne prostore, porili so tudi nekaj desk iz poda in razkopali zid v hiši ter s tem prizadejali precej škode. Iz hiše, kjer niso našli kar so iskali, so odšli na vrt in na bližnje polje ter tudi tam vse razkopali. Po par urah preiskave so se napotili v smer od koder so prišli, to je preko zapadne demarkacijske črte proti Cedadu v videmsko provinco.

Tukajšnje oblasti ZVU in njeni varnostni organi kljub vsem intervencijam in predlaganju zanesljivih poljskih čuvajev po deputacijah ljudstva pri okrajnemu guvernerju za Kobariško niso nič stvarnega dosegli, da bi bila osebnost dela je bil izdelan proračun za par milijonov lir. Ker se ta dela še niso pričela so šli zastopniki ljudstva vprašat na odesk za javna dela Genio Civile v Cedadu, kedar se bodo pričela dela. Odgovorili so jim, da je bilo zamišljeno, da se ta dela odgobjo za najmanj eno leto.

Volče

Pogreb osmih partizanov

V nedeljo, 29. aprila je bil v Volčah pogreb osmih partizanov padlih v narodno osvobodilni vojni. Š

Zborovanje bivših partizanov

Dne 14. t. m. se je v Renčah vršilo manifestativno zborovanje partizanov in aktivistov mirenškega okraja. V jutranjih urah so bivši borci in borke prihajali v Renče v povorkah z zastavami. Prepevali so borbene pesmi in vzbujali spomin na partizanske pohode. Zbralo se je nad 500 partizanov in aktivistov, da iz svoje srede izvolijo okrajni odbor Zveze Primorskih Partizanov.

Predsednik pripravljalnega odbora ZPP za okraj Miren je ob otvoritvi zborovanja napovedal enominutni molk v počastitev padlih partizanov. Nato je pozdravil predstavnike okrajnih in okrajnih organizacij.

Tovariš Borghese Bruno je v italijanščini pozdravil partizane mirenškega okraja v imenu KPJK za goriško okrožje. Pri tem je poudaril težko oboroženo borbo, ki so jo skozi dolga leta vodili partizani in nič manj težko politično borbo, ki jo moramo danes voditi, da dosežemo naš končni cilj, da se oddolžimo onim, katerih ni med nami, katerih kosti počivajo širom vse naše zemlje.

Tovariš Duje Albin, član okrajnega SIAU za Goriško, je v političnem govoru med drugim poudarjal, da so naši partizani izšli iz oborožene borbe zmogovalci nad fašizmom. Dejal je, da se je pod vodstvom SZ z vojaško zmago nad nacistično Nemčijo in fašistično Italijo demokratični blok tako ojačil, da je ni sile, ki bi ga strla. Svetovna reakcija skuša na vsak način ustaviti razdor nad ljudstvom in razbiti antifašistični demokratični blok. Zato pa stoji pred nami še trda politična bitka, v kateri moramo tudi zmagati, ako hočemo, da bo zagotovljen mir v Evropi. Vsi prisotni partizani so si bili edini, da mora do zmag, do končne zmag, ostati naš borbeni pozdrav »smrt fašizmu — svoboda narodu«.

Sledil je referat tovarišice Vodopivec Cvetke, članice okrajnega odbora ZPP o delu primorskih partizanov do osvoboditve in po osvoboditvi. Dejala je, da kakor smo bili za časa oborožene borbe steber naše vojske, prav tako moramo biti danes steber zaledja. Biti moramo udarna pest črtila, da bomo čimprej obnovili našo porušeno domovino, da se bomo gospodarsko in kulturno dvignili.

Predsednik okrajnega pripravljalnega odbora ZPP je podal poročilo o dosedanem delu in predložil kandidatsko listo za izvolitev okrajnega odbora. Vsi predlagani člani so bili enoglasno sprejeti. V imenu novoizvoljenega odbora se je tov. Škarab zahvalil za zaupanje, ki je bilo iskano vsakemu članu posebej. Obljubil je, da bodo zvesti delu kakor borbi do dokončne zmag, do priključitve Julijske krajine k FLRJ.

Naši padli borci

V zgodovini Narodno osvobodilne borbe primorskega ljudstva bo zapisano ime Ivana Kosovela z zlatimi črkami. Doma je bil iz Sela na Vipavskem. Že kot mladinc so ga fašisti zasledovali, zato je pobegnil v Jugoslavijo. Kakor hitro se je začela na Primorskem razvijati Osvobodilna fronta, se je Ivan Kosovel takoj priglasiil in sicer aprila 1942. Bil je prvi organizator Osvobodilne fronte na Vipavskem in član okrajnega odbora za Vipavsko. Njegova poštenost in požrtvovalnost je bila znana po vseh vipavskih vaseh. V borbi s fašisti je bil neustrašen in zaradi tega je fašistična drhal mobilizirala vse svoje sile, da bi ga zajela živega ali mrtvega. Februarja leta 1943. je bil pri izvrševanju svojega dela obkoljen in ko je videl, da ni rešitve iz ognjenega obroča, je v popolni prisotnosti duha uničil vse dokumente, ki jih je nosil s seboj, vrgel na

fašiste več ročnih granat ter prahrnil zadnje kroglo zase. Tako je ta borbeni sin Vipavske doline pokazal fašistični drhali, kako znajo umirati slovenski sinovi za svobodo in boljše bodočnost svojega naroda.

Domačijo v Gornjem Vrtovinu, last Ivana Podgornika, kjer so fašisti našli Ivana Kosovela mrtvega, so pa zažgali.

Velika noč v goriški ječi

Naše zaprte tovariše, ki jim ni bilo dano, da bi praznovali velikončne praznike v krogu svojih družin, je prijetno razveselilo, ko se jih je goriško ljudstvo spomnilo s številnimi priboljški in darili. Razveselili so se teh daril, saj so jim bili dokaz, da sočustvujejo z njimi vsi poštene Slovenci in antifašistični Italijani. Zaprti antifašisti se tako izražajo: „Mi ne klonimo in pripravljeni smo na še hujše posledice. Stojimo pred odločitvijo, ko se postavljajo meje naši primorski zemlji, ki je pripojena s krvjo naše štiriletne borbe. Z nami vred čaka rešitve vse primorsko ljudstvo, ki je bilo 25 let zasluženo pod fašisti. Trdno smo uverjeni, da ni več daleč tisti dan, ko bo nam in vsemu primorskemu ljudstvu prinesel težko priborjeno svobodo“.

Na velikončni praznik so vsi zaprti antifašisti zahtevali, da jih pošljejo skupno na dvorišče in ne ločene v dveh skupinah. V zaporu se nahajajo bratje in prijatelji iz borbe in radi tega so si hoteli na ta velikončni praznik stisniti roke ter si izraziti svoja voščila. Najprej jim je direkcija odbila to prošnjo, a ker so v znak protesta nameravali vstopiti v stavko, so jih poslali skupno na zrak za 10 minut. Na dvorišču je tedaj mogočno zadonela partizanska pesem. Tovariši so se objemali ter si segali v roke. Uvrstili so se v četverored in napravili povorko po dvorišču. Teško jim je bilo pri srcu, da se ne morejo udeležiti zmagoslavne prvo-majškega praznika, praznika vsega svobodoljubnega delovnega ljudstva. Vsi antifašisti v zaporu so trdno prepričani, da bodo kmalu praznovali v svobodi veliki dan prvomajске proslave.

Drobne novice

* Pred dvema tednoma so praznovali koroški Slovenci obletnico izseljevanja, ko so 14. in 15. aprila 1942. kolone Gestapovcev polovile naše ljudi ter jih odpeljale v koncentracijska taborišča v Nemčiji, odkoder se jih mnogo ni več vrnilo. Spominskega zborovanja v Celovcu se je udeležilo čez 2500 koroških Slovencev. Na zborovanju sta govorila predsednik slovenske prosvetne zveze dr. Josip Tišler in tajnik POOF za Slovensko Koroško Karel Prušnik, katera sta se v navdušenih govorih spominjala naše borbe za svobodo. Po zborovanju so združeni pevski zbori zapeli več narodnih pesmi, nato se je razvila mogočna povorka proti sredini mesta. Policija in mnogi bivši SS-ovci so nastopili proti manifestantom ter jih začeli odganjati z avtomobili in brizgalkami. Posebno divje so se branila naša koroška dekleta ter čuvala zastave in transparente. Policija je aretirala mnogo naših ljudi, a jih je pozneje izpustila.

Tudi v drugih krajih Koroške so se vršile prireditve, ki so vse prav dobro uspelo.

* Pri prvomajskem tekmovanju se je odlično izkazala tiskarna „Ljudske pravice“ v Ljubljani. Glavne zasluge ima delavstvo, ki je pravilno razumelo naloge obnove ter dvignilo produkcijo.

* General Umberto Nobile, raziskovalec Severnega tečaja bo kandidiral na listi Komunistične partije Italije. Kakor poročata Vatikanski radio je general Nobile podal ostavko na svoj položaj člana papeške Akademije.

* V nedeljo, 7. aprila t. l. je bila v Pragi na zelo slavnosten način izvedena po redu že 1700 krat, popularna češka opera Smetanova „Prodana nevesta“.

* Letalski civilni promet v Českoslovaški je v polnem razmahu. Pred nekaj dnevi je bila otvorjena letalska linija na progi Praga-Brno-Bratislava-Košice. Najvažnejše mednarodne linije preletavajo Prago in Českoslovaško, katera ima že danes devet različnih linij na vse strani sveta.

* Pred izrednim narodnim sodiščem v Pragi stoji največji zločinec češkega naroda K. H. Frank, nekdanji „Reichsminister“ za Češko in Moravski protektorat.

Po njegovi lastni izjavi je bilo od maja 1942 do 3. junija 1942 ubitih 1700 Čehov, po večini brez vsakega vzroka. Gestapo je kontrolirala na stanovanjih 459.963 Čehov. Od teh jih je bilo aretiranih 13.119, več stotin pa jih je bilo mučenih in ustreljenih.

* Mladina trebinskega okraja je zasadila 2 milijona tobačnih sadik.

* Delo za ljudsko prosveto na ozemlju sarajevskega okrožja je kljub vsem težočam pokazalo vidne uspehe. V Sarajevskem okrožju, ki šteje okoli 250.000 prebivalcev, je do sedaj uspelo otvoriti 137 šol s 16.460 učenci in 240 učitelji.

* Hrvatsko narodno gledališče je gostovalo na Reki z opero „Ljubave in zloba“ Polišinjskega in Bogovičeveo dramo „Matija Gubec ter doseglo velik uspeh.

* V Leningradu je bil otvoren velik predmajske sejem. Prvi dan je bilo na sejmu 100.000 Leningrajčanov.

* Najboljši kolhoz Sovjetske zveze se nahaja v področju Jakucka, 280 km oddaljen od severnega pola.

* V Ameriki stavka 400.000 rudarjev. Predsednik ameriških sindikatov John Lewis je zapustil Washington. Pogajal se je z ministrom Schwelbomachom za delo. Razgovori so ostali brez uspeha.

* V braziljskem mestu Santos je 18. p. m. izbruhnila splošna stavka pristaniških delavcev, ker je hotela policija prisiliti delavce, da bi iztovorili špansko ladjo „Mar Karibe“. Kljub temu, da je vedela, da pristaniški delavci bojkotirajo delo na frankističnih ladjah.

* Italijanski tisk sporoča, da bo generalni politični inšpektor Verdiani zamenjal šefa rimske policije Giuseppe Sorimanda. Verdiani je bil za časa okupacije šef OVRE in je sodeloval s sovražnikom.

* List „Misr el Fatat“ zahteva od Egiptске delegacije v zvezi z bližnjimi anglo-egiptskimi pogajanj, da naj že na svoji prvi seji doseže sporazum o evakuaciji tujih čet in da to takoj objavi egiptskemu narodu.

* Kaznenci v zaporu mesta Cremona so se poizkusili nasilno upreti paznikom ter zapustiti celice.

* V italijanskem mestu Bologna je začela policija ostro nastopati proti raznim špekulantom in črno-borziščancem. Aretirali so več sumljivih ljudi, druge so pa poslali v njih domovinsko občino.

* Ogromno število kobilic je napadlo otok Sardinijo tako, da so vsi pridelki v nevarnosti. Ondotni prefekt je mobiliziral vse moške od 16. do 60. leta, da se postavijo v bran tej preteči nevarnosti. Velika suša podpira razmnožitev teh nevarnih krilatcev, ki jih je na milijone.

* Dne 9. maja bo v Beogradu podpisana prijateljska pogodba med Českoslovaško in jugoslovansko vlado. Varšavski radijo je poročal, da je Narodni svet v nedeljo ratificiral prijateljsko pogodbo med Poljsko in Jugoslavijo.

* Predsednik francoske KP je skupno z raznimi odposlanci ter uredniki listov prispel v Beograd na prvomajске slavnosti.

* Znana bivaša tajnika fašistične stranke Scorza in Turatti sta zapletena v tajno neofašistično gibanje. Podpirata ju bivši minister za zunanjo trgovino Riccardi ter bivši finančni minister Pellegrini.

* Iz Moskve poročajo, da izdelujejo v neki tovarni male letalske motorje, ki bodo služili kot model. Ti motorji inftajo 0,2 Hp in tehtajo 300 gramov.

* Arabska zveza je predložila pariški konferenci noto, v kateri zahteva, da se ne sme brez ljudskega plebiscita nič odločati v zadevi Libije.

* Italijanske in hrvaške antifašistične žene iz Pulja so nabrale čez 12.000 lir v denarju in raznih jestvin za kaznjence in antifašistične ranjence.

* Na Poljskem se je posrečilo vladnim četam uničiti teroristične bande ter zajeti velike zaloge orožja, katero je bilo poslano z letali od strani generala Andersa.

* Razpisana je obtožba proti japonskemu generalu Tojo in drugim 27 kriminalcem.

* Na zasedanju Varnostnega sveta v New Yorku je sovjetski delegat Gromiko poudarjal potrebo odločne akcije proti Eran-covemu režimu v Španiji.

* Turški vladni krogi izkoriščajo obisk ameriške ladje „Missouri“, ki je prepeljala posmrtno ostanke turškega veleposlanika v Združenih državah Amerike Catedzuna, v svoje namene in sicer upa Turčija, da bo dobila od „Ameriške banke“ posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. V zvezi s tem obiskom so turški listi izvršili številne sovražne napade na Sovjetsko zvezo. Turški listi zatrjujejo, da grozi ZSSR Turčiji z napadom in da bodo Združene države Amerike Turčiji nudile pomoč itd. Ameriški admiral Heuitt je izjavil, da obisk ladje „Missouri“ ne pomeni, da bi Združene države Amerike podpirale Turčijo v zvezi v turškimi odnosi napram Sovjetski zvezi. Te besede so nekoliho ohladile vroče turške glave.

* V nedeljo je izvršni odbor OF iz Ljubljane priredil delegaciji primorskih Slovencev, Istranov ter antifašističnih Italijanov lep sprejem. Primoski gostje so obiskali Prešernovo rojstno hišo na Vrbi, kaznilnico in grobove talcev v Begunjah in na Dragi ter Bled. Prebivalstvo jim je povsod pridelilo prisrčne sprejeme.

* Bolgarska vlada je poslala ministrom za zunanje zadeve v Parizu memorandum, v katerem zahteva, da se ji zagotovi izhod na Egejsko morje.

* Kot priča na procesu v Nuernbergu je nastopila tudi vdova po bivšemu glavnemu uredniku „Humanité“, Vaillant-Couturier. Ona sama je bila od Nemcev aretirana ter je prežive-la 4 leta v zloglasnem taborišču Auschwitz, kjer je videla vse grozote plinskih prostorov in množičnih ubojstev. Ona sama je komaj živa se vrnila iz tega pekla.

* Sovjetsko ljudstvo je pričelo z izvedbo novega petletnega načrta za obnovo in razvoj gospodarstva ZSSR. Načrt za izgraditvičnih central, železnic, kulturnih ustanov, za dviganje materialnega in kulturnega nivoja delavstva, ki je določen v razdobju od 1946 do 1950 leta, pomeni samo del tistega velikanskega načrta za gospodarsko in kulturno dvi-

ganje našega ljudstva, ki ga je veliki voditelj tovariš Stalin napovedal v svojem zgodovinskem govoru na zborovanju volilcev Stalinskega okrožja mesta Moskve in volitev za Vrhovni sovjet ZSSR.

* Kanadski major Johns, ki je bil kot zavezniški oficir dalj časa med jugoslovanskimi partizani, je imel vrsto konferenc v Kanadi, kjer je razkrinal Mihajloviča kot izdajalca in kolaboracionista.

Koloradski hrošč

(Leptinotarsa decemlineata)

Koloradski hrošč, najnevarnejši sovražnik krompirja kakor tudi paradiznikov, ječmeva in sploh vseh v družini solanacej spada jočih rastlin, se je pojavil lansko leto v Italiji v Piemontu.

Treba je torej, da z vso pozornostjo pregledujemo krompirjeve nasade in da naznamo takoj županu ali uradu kmetijskega nadzorništvu vsak pojav sumljivega hrošča. To pa zato, da nam bo mogoče takoj ugotoviti in zatreti ognjišča okuženja in tako omejiti veliko škodo, ki bi jo utegnilo povzročiti razširjenje tega škodljivca.

Koloradskega hrošča spoznamo z lahkoto, ker nosi na zgornjih krilih deset črnkastih podolžnih prog, dočim sta glava in oprsje pomarančasto rumena in s črnimi pegami posejana.

Hrošč je 1 cm dolg in eno tretino manj širok. Tudi zelo škodljivo ličinko spoznamo prav lahko, ker je, če izvzamemo glavo in oprsje, rdečkasta in ker nosi ob straneh trupa dve vrsti črnih pik, dočim so noge črne. Popolnoma razvita ličinka je kvečjemu 15 mm dolga.

Toliko odrastli hrošči kakor tudi ličinke se pojavljajo v poletnem času na krompirjevih steblih, kjer objedajo liste in popje.

Če je okuženje močno, zamore ta škodljivec v najkrajšem času pretvoriti bujno se razvijajoč krompirjev nasad v golo zemljo. Kmetovalci in vsi tisti, ki jim je na tem, da obvarujejo kmetijske pridelke, morajo z vestnim in previdnim nadziranje ne le olajšati uspešno pokončevanje in zadoščenje morebitnih okuženj, ampak tudi zmanjšati škodo in z zatiranje zdržene stroške.

DARILA

Ob priliki fantovskega večera Verija Lebana, nabrali v gostilni Pavlin za sirote padlih partizanov 6.569 lir. — Vsem najlepša hvala!

ČEBELARJI

tvrdka M. Martelanc
GORICA - SADNI EKSPORTNI TRG

prodaja prazne nove A. Ž. panje
in rabljene A. Ž. panje.
CENA PO DOGOVORU

KMEČKA BANKA

Via Carducci, 14 - Gorica tel. 226

SPREJEMA VLOGE, OTVARJA TEKOČE RAČUNE, DAJA
POSOJILA IN IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE
SE PRIPORAČAMO!

Trgovina čevljev „Pri svetem Krišpinu“

GORICA - Raštel štef. 35

vam nudi veliko izbero sandalov solidnega domačega izdelka in vsakovrstnega obuvala. Ima vedno v zalogi tudi platnene čevlje za telovadbo.

IZHAYA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, „Ljudski dom“ pritličje — Izdaja lista je odobrena od A. I. S. Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: „Primorski dnevnik“